

Algılanan Sosyal Destek ile Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentisi Arasındaki İlişki: Eğitim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*

Asuman Zorlu Yam^a

Emel Tüzel İşeri^b

^a Milli Eğitim Bakanlığı,, Tokat, Türkiye, ORCID: 0000-0001-7941-4510

^b Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat, Türkiye, ORCID: 0000-0002-8194-4315

ÖZET

Bireylerin sosyal hayatları içinde kurmuş oldukları ilişkilerin kalitelerini belirleyen içsel ve dışsal süreçler bulunmaktadır. Bireyleri etkileyen en önemli faktörlerden ikisi algıladıkları sosyal destek ve sosyal yeterlik düzeyleridir. Bireyler günlük hayatında yaşamış oldukları yaşantısal zorluklar ile mücadele edebilmek için çeşitli psikolojik desteklere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyaçların en başında sosyal destek kavramı gelmektedir (Traş ve Arslan, 2013). Bireyin yaşamış olduğu stres durumları ile başa çıkarken, olumsuz yaşam koşulları ile mücadele ederken veya hayatı için önemli kararlar verirken etrafındaki sosyal ağlarından edindiği psikolojik ve sosyal destek kaynakları algılanan sosyal destek olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 1997). Bireylerin sosyal ortamdaki davranışlarını ve iletişim biçimlerini belirleyen diğer bir etmen ise sosyal yeterlik düzeyleridir. Toplumsal bir varlık olan insanların davranışları dış faktörlerden şekilleniyor gibi görünse de asıl belirleyici olan bireyin kendi yeterliklerine olan inanç düzeyidir. Sosyal yeterlik kavramı, bireyin sosyal ortamlarda ilişki başlatma, sürdürme ve iletişim ağları kurabilme becerilerine ilişkin inancının bulunduğu psikolojik bir alandır. Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu tabakalı örnekleme yöntemiyle çalışmaya dâhil edilen Türkiye’de Orta Karadeniz bölgesindeki bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 468 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri kişisel bilgi formu, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentileri Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin; algıladıkları sosyal destek toplam puanları ile aile, arkadaş ve özel bir kişi alt boyutlarından alınan puanları arasında düşük düzeyde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunduğu ve algıladıkları aile, arkadaş ve özel bir kişi alt boyutlarındaki sosyal destek düzeyinin eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik düzeylerinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

MAKALE BİLGİSİ

Makale Türü
Araştırma

Makale Geçmişi
Gönderim tarihi:
13.09.2019
Kabul tarihi:
11.10.2019

Anahtar Kelimeler
Algılanan Sosyal Destek,
Sosyal Yeterlik,
Eğitim Fakültesi Öğrencileri

Atıf Bilgisi: Tüzel İşeri, E. ve Zorlu Yam, A. (2019). Algılanan sosyal destek ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi arasındaki ilişki: Eğitim fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (13), 51-66.

Sorumlu yazar: Emel Tüzel İşeri, e-posta: emel.tuzel@gop.edu.tr

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığındaki yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The Relationship between Perceived Social Support Levels and Social Efficacy and Social Outcome Expectations: A Study on Education Faculty Students*

Asuman Zorlu Yam^a

Emel Tüzel İşeri^b

^a Ministry of National Education, Tokat, Turkey, ORCID: 0000-0001-7941-4510

^b Assist. Prof. Dr. Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education, Tokat, Turkey, ORCID: 0000-0002-8194-4315

ABSTRACT

There are internal and external processes that determine the quality of the relationships established by individuals in their social lives. Two of the most important factors affecting individuals are perceived social support and social competence levels. Individuals need various psychological support in order to be able to tackle their daily life difficulties. The concept of social support comes first. (Traş ve Arslan, 2013). The sources of psychological and social support obtained from the social networks around the individual can be defined as perceived social support when dealing with stress situations, struggling with negative living conditions or making important decisions for life (Yıldırım, 1997). Another factor that determines the behaviors and communication styles of individuals is their social competence level. Even though the behaviors of people who are social entities seem to be shaped by external factors, the main determinant is the individual's belief in their own competences. The concept of social competence is a psychological field in which an individual has belief in the ability to initiate, maintain and establish communication networks in social settings. The aim of this study is to investigate the relationship between perceived social support levels and social efficacy and social outcome expectation levels of education faculty students. The working group of the research has been included 468 students studying at a faculty of education in a province in Central Black Sea Region in Turkey and stratified sampling method was used. The research data were collected through personal information form, Multidimensional Perceived Social Support Scale, Social Competence and Social Outcome Expectation Scale. As a result of the study, there was a low level of significant and positive relationship between the perceived social support total scores and the scores obtained from the sub-dimensions of family, friends and a special person and it was determined that and it was determined that the social support levels of the perceived family, friends and a special person sub-dimensions were significant predictors of the social competence levels of education faculty students.

Article Type
Research

Article Background

Received:

13.09.2019

Accepted:

11.10.2019

Key Words

Perceived Social
Support, Social
Competence,
Education Faculty
Students

To cite this article: Tüzel İşeri, E. & Zorlu Yam, A. (2019). The relationship between perceived social support levels and social efficacy and social outcome expectations: A study on education faculty students. *International Journal of Turkish Educational Sciences*, 7 (13), 51-66.

Corresponding Author: Emel Tüzel İşeri, e-mail: emel.tuzel@gop.edu.tr

* The present study was based on the master's thesis of first author

Giriş

Çağımızda teknolojik ve sosyolojik gelişmelere bağlı olarak bireylerin sosyal yaşantıları ve kişiler arası iletişimlerini değiştirmeye uğramıştır (Özbay, Palancı, Kandemir ve Çakır, 2012). Bu değişimlerle birlikte bireyler günlük hayatında yaşamış oldukları yaşantısal zorluklar ile mücadele edebilmek için çeşitli psikolojik desteklere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyaçların en başında sosyal destek kavramı gelmektedir (Traş ve Arslan, 2013). Sosyal destek ise bireyin yaşamış olduğu stres durumları ile başa çıkarken, olumsuz yaşam koşulları ile mücadele ederken veya hayatı için önemli kararlar verirken etrafındaki sosyal ağlarından edindiği psikolojik ve sosyal destek kaynakları şeklinde tanımlanabilir (Yıldırım, 1997). İnsanların yaşamındaki diğer tüm biyolojik ihtiyaçları gibi sosyal destek de vazgeçilmez bir ihtiyaçtır (Budak, 1999). Diğer açıdan sosyal destek bireylerin günlük hayatlarında kaliteli bir yaşam sürdürmeleri, sosyal uyum düzeyleri ve yaşam amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için önemli bir tetikleyici faktördür (Demirtaş, 2007). Bununla birlikte sosyal desteğin bireylerin hayatları boyunca karşılaştıkları tüm olumsuz yaşam olayları karşısında psikolojik olarak sağlam durabilmelerine katkı sağladığı bilinen bir durumdur.

Sosyal destek ile ilgili yapılmış çalışmalarda bu desteğin olumsuz yaşantılara karşı koruyucu bir tampon görevi üstlendiği görülmüştür (Gökler, 2007). Bundan dolayı sosyal destek kavramı bireylerin psikolojik sağlamlık, stres ile başa çıkabilme, travmatik olaylar sonrası günlük yaşama adaptasyonu üzerinde çok büyük etkiye sahiptir (Yüksel, 1997). Cohen ve Wills (1985) sosyal destekten mahrum olan bireylerin olumsuz yaşam olayları karşısında daha fazla etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Diğer bir çalışmada ergenlik dönemindeki bireylerin yaşamış oldukları dönemsel çalkantıları ve kimlik kazanım süreçleri üzerinde sosyal destek varlığının etkisinin büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kanser tedavisi gören bireyler arasında sosyal destek kaynakları olan bireylerin tedavi sürecinde hayata daha umutlu baktıkları gözlenmiştir (Dedeli, Fadiloğlu ve Uslu, 2014). Bu çalışmalar bize sosyal desteğin bireylerin tüm hayatlarında ne kadar önemli roller üstlendiğini göstermektedir.

Bireylerin sosyal hayatlarında yer alan önemli kavramlardan bir diğeri ise öz yeterliktir. Öz yeterlik kavramı bireyin kendini algılayışı, yaptığı etkinlikler sonucunda kendisi ile ilgili değerlendirmeleri, bir iş için çaba harcama düzeyi ile gerekli olan planlamaları yapabilme ve eyleme geçebilme gücü ile ilgili inançlarını barındıran bir sistemdir (Bandura, 1997). Öz yeterlik algısı kişilerin yaşamları sırasında karşılaşılabilecek her türlü durumların üstesinden gelebilme becerileri üzerinde etkili olmaktadır (Basım, Korkmazıyrek ve Tokat, 2008; Gürol, Altunbaşı ve Karaaslan, 2010).

Öz yeterlik kavramından söz ederken karşımıza bu kavramın bir türü olan sosyal öz yeterlik çıkmaktadır. Sosyal öz yeterlik, bireylerin sosyal ortamlarda herhangi bir davranışı başlatabilme, iletişime geçebilme ve sürdürülebilir, belirli davranışları başlatma ve bitirme becerilerine ilişkin inançları olarak açıklanmaktadır (Smith ve Betz, 2000). Sosyal yeterlik kişilerin sağlıklı ilişkiler geliştirmesinde önemli bir role sahiptir (Coleman, 2003). Diğer açıdan sosyal öz yeterliğin bireylerin psikolojik iyi oluşları, yalnızlık hissetme düzeyleri ve sosyal doyumları üzerinde önemli etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir (Galanaki ve Kalantzki-Azizi, 1999).

Kişiler bazen karşılaştığı bir olumsuzluğu çözümlenmektense düşünce ve duygularını bastırma veya değiştirme, çaresizce kabullenme, duygusal ve davranışsal kaçınma gibi tercihlerde bulunabilmektedirler. Bu seçim yaşam kalitesi açısından çeşitli problemlere yol açabilmektedir. Bu anlamda sosyal yeterliği bir çeşit sosyal güvence ve olumsuz yaşantılarla baş etme eğilimi olarak da değerlendirmek mümkündür (Wallace ve Alden, 1997; Palancı, 2004). Bireylerin sahip oldukları güçlü sosyal öz yeterlik algıları onların daha başarılı ve güvenli sosyal etkileşimlerde bulunmalarını sağlamakta oldukça önemlidir. Ayrıca duygusal tutarlılık, yüksek sosyal yeterlik ve dışadönüklük gibi özelliklere sahip olan bireylerin, zorluklarla başa çıkma becerileri, iyilik hali ve psikolojik sağlamlıklarının da olumlu etkilendiği söylenebilir (Caprara, Steca, Cervone ve Artistico, 2003). Görüldüğü gibi, sosyal öz yeterliğin sağlıklı ilişkiler kurma, olumlu sosyal yaşantılar geçirme, psikolojik sağlık gibi değişkenlerle arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır.

Türkiye’de sosyal yeterlik veya bireylerin kendi sosyal yeterliklerine ilişkin algılarını ifade eden sosyal öz yeterlik konularında yapılan araştırmalarda daha çok sosyal beceriler, sosyal beceri eğitimi, duygusal öz yeterlik, empatik beceriler, medya okuryazarlığı gibi değişkenler ile sosyal yeterlik arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Örneğin Şahin (2001) sosyal beceri eğitiminin etkili hale getirilmesiyle bireylerin gerek akademik olarak daha başarılı gerekse sosyal yaşamı ve uyum konusunda daha yeterli hale geleceklerini ifade etmektedir. Sosyal yeterlik ile ilgili çalışmalarda bazen sosyal beceri ve sosyal yeterlik kavramlarının birbirinin yerine kullanıldığı görülmekle birlikte bunu ayrı ayrı ele alan çalışmalar da mevcuttur. Hops (1983) sosyal yeterliği bireylerin performanslarının genel niteliği hakkında bir sosyal yargıyı belirten kapsamlı bir kavram olarak ele almış ve sosyal olarak yeterli bireylerin aynı zamanda sosyal becerilere de sahip olduğunu belirtmiştir (akt. Altınoğlu ve Dikmeer, 1997). Sosyal yeterlik, sosyal beceri kavramını kapsayan çok boyutlu bir yapı sergilemektedir (Şahin, 2001). Benzer bir görüş olarak Trower’e (1982) göre sosyal yeterlik, davranışı başarıyla yerine getirebilme potansiyeline sahip olmaktır (akt. Bacanlı, 1999). Akkök’e (1999) göre ise sosyal yeterlik olarak düşündüğümüz tüm gelişmelerin sosyal becerilerin gelişmesiyle iç içe olduğunu ifade etmektedir. Kısaca bunlar: Aile, arkadaş ve diğer özel kişilerce kabul görme, sosyal bağımsızlık, kendine güven ve kendini ifade edebilme becerileri, destekleyici sosyal çevredir (Akkök, 1999). Sosyal yeterlik konusundaki bir başka çalışmada ergenlerdeki sosyal öz-yeterlik algılarının duygusal öz yeterlikleri ile ilişkisi incelenmiş ve araştırma neticesinde; sosyal öz yeterlik algısının duygusal öz yeterliği olumlu yönde yordadığı bulunmuştur (Ulutaş, 2016). Diğer bir çalışmada ise Çubukçu ve Girmen (2007), eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal öz yeterlik algılarını araştırmış ve yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ülkemizde bu alandaki önemli diğer bir çalışmada da Baytemir (2014), ergenlikte ebeveyn ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide kişilerarası yeterliğin aracılığını araştırmış ve araştırmasının sonucunda ebeveyn ve akrana bağlanmanın kişilerarası yeterlik ve öznel iyi oluşu, kişilerarası yeterliğin de öznel iyi oluşu doğrudan etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye’de sosyal yeterlik konularında yapılan araştırmaların sayısı son yıllarda artmakla birlikte yeterli olmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda ise daha çok sosyal beceriler, sosyal beceri eğitimi, duygusal öz yeterlik, empatik beceriler, medya okuryazarlığı gibi değişkenler ile sosyal yeterlik arasındaki ilişkiler incelenmesine karşın, sosyal yeterlik ile algılanan sosyal destek ilişkisini ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Oysa

bireylerin yakın çevrelerinden algıladıkları sosyal desteklerin, onların sosyal yeterlik düzeylerini oluşturmada önemli derecede etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle de ileride sosyal yaşamın en önemli sahalarından olan okullarda görev alacak eğitim fakültesi öğrencilerinin velileri, öğrencileri ve okulun diğer tüm paydaşları ile etkili iletişim kurabilme, doğru sosyal ilişkiler geliştirebilme ve etkileşimsel rolleri sağlıklı biçimde sergileyebilmesi sosyal öz yeterliklerinin gelişmiş olmasına bağlıdır. Nitekim eğitim fakültesi öğrencilerinin de sosyal bir çevrede yaşadıkları için yaşamlarının tüm evrelerinde sahip oldukları sosyal destek kaynaklarının sosyal öz yeterlikleri üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Sosyal bir varlık olma özelliğine sahip olan insan, gerek kendiyile gerekse çevreyle kurduğu iletişimlerde öz yeterlik ve yetkinlik sahibi olmaya ihtiyaç duyar. Bandura (1986), öz yeterliğin bireylerin bir performansı başarıyla yerine getirebilmesi için gerekli faaliyetleri düzenleyebilme ve yerine getirebilme faaliyetleri olduğunu belirtmiştir.

Kişinin kendini sosyal açıdan yeterli olarak değerlendirmesi, girdiği iletişimlerde uyumlu davranışlar göstermesini ve beraberinde verimli sonuçlar almasını sağlayabileceği gibi bunun aksi olan durumlarda ise çekingenlik, düşük motivasyon, başarısızlık, sağlıklı ve uyumlu olmayan sosyal ilişkiler kurma gibi istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Bu açıdan kişinin ömrünce taşıdığı tüm yetenekleri için bir ön koşul niteliğinde olan sosyal yeterliğin edinilmesi sürecinde önemli rol oynayan faktörlerden biri olarak algılanan sosyal destek düzeyinin ele alınması ve aralarındaki ilişkinin ortaya konulması, daha işlevsel ve verimli sosyal ilişkiler kurulması açısından önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

Geleceğin öğretmenleri olan eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik hayatlarında öğrencileri ile etkili bir iletişim kurabilmesi ve onlara olumlu rol model olabilmesi için birtakım sosyal etkileşimsel görevleri yerine getirebilme becerilerine sahip olması bir hayli önem göstermektedir (Karakoyun, 2016).

Bu çalışmada, eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeylerini belirlemek ve algılanan sosyal destek düzeyi ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yukarıda bahsedilen düşünceden hareketle aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Eğitim fakültesi öğrencilerinin;

1. Algıladıkları sosyal destek düzeyi nedir?
2. Sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyi nedir?
3. Algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Algıladıkları sosyal destek düzeyleri, sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentilerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri üzerindeki etkisinin incelendiği betimsel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli birçok değişkenin birlikte değişip-değişmediğinin belirlenmeye çalışıldığı bir araştırma yöntemidir (Cemaloğlu ve Şahin, 2007; Karasar, 1999). Aynı zamanda bu araştırma modelinde, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin var olup olmadığını ortaya koymaya çalışmakla birlikte, değişkenler arasındaki ilişkilerin manüpile edilmeden incelendiği bir modeldir (Crano ve Brewer, 2002; Özdemir ve Yapıcı, 2010).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Orta Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir ilimizdeki üniversitede yer alan bir eğitim fakültesinde eğitim görmekte olan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda okuyan tüm bölüm öğrencileri arasından, tabakalı örnekleme yöntemi belirlenmiştir. Uygulama yapılması planlanan eğitim fakültesinde 2585 öğrencinin öğrenim gördüğü göz önüne alınarak, yaklaşık %25'inin çalışma grubunda yer alması amaçlanmış ve sayısı 600 olarak belirlenmiştir. Araştırma örnekleme alınacak olan öğrenci sayıları ise Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan her bölüm ve sınıf seviyesinden, tabakalı örnekleme yöntemi ile doğru orantı kurularak belirlenmiştir. Bu sayılar aşağıda Tablo 1'de verilmiştir. Tabakalı örnekleme yönteminde örnekleme seçilirken, her bir evren birimi bir ve yalnız bir tabakaya ait olacak biçimde hiçbir evren birimi açıkta bırakılmaz. Tabaka içi değişim mümkün olduğunca dar, tabakalar arasındaki değişim ise geniş olacak biçimde alt gruplara ayrılır ve örnekleme her bir tabakadan ayrı ayrı çekilir. Bu çekilen örneklem biribirinden bağımsızdır (Çingir, 1994). Araştırmanın çalışma grubunun tanımlayıcı istatistik sonuçları ise Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın örnekleme sayıları*/**

Örnekleme Grubuna Dâhil Edilen Eğitim Fakültesi Bölümleri	Sınıf Düzeyine Göre Öğrenci Sayıları				Toplam Öğrenci Sayısı	Tabakalı Örnekleme Yöntemi İle Çalışmaya Dâhil Edilen Öğrenci Sayıları				TOPLAM
	Sınıf Düzeyleri					Sınıf Düzeyleri				
	1.	2.	3.	4.		1.	2.	3.	4.	
Müzik Öğretmenliği	25	27	21	28	117	6	6	5	10	27
Sınıf Öğretmenliği	98	117	134	178	530	23	16	29	43	122
Sosyal Bilg.Öğrt.	63	76	69	78	286	15	17	15	18	65
Resim-İş Öğrt.	24	25	23	28	100	5	5	5	7	22
Bilg.ve Öğr.Tekn.Öğrtm.	7	52	67	87	214	2	11	17	20	50
Fen Bilgisi Öğrt.	19	63	55	88	225	4	15	13	21	53
Reh.ve Psik.Danış.	96	122	76	92	388	22	27	32	36	118
Türkçe Öğrt.	63	66	69	80	279	14	15	16	19	64
Okul Öncesi Öğrt.	65	51	0	0	116	13	13	-	-	26
İlk Öğretim Mat. Öğrt.	52	54	55	76	237	9	12	13	19	53

TOPLAM	512	656	566	751	2485	113	137	145	193	600
--------	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----

* Hazırlık sınıfı öğrenci sayılarının az olması göz önünde tutularak örneklem dışında tutulmuştur.

** Eğitim Fakültesi 2. öğretim öğrenci sayıları da tabloya eklenerek çalışma grubuna dâhil edilmiştir. 2. öğretim öğrenci sayıları şunlardır: Çalışma grubuna dâhil edilen PDR 2.sınıf= 3 öğrenci; PDR 3.sınıf= 64 öğrenci; Pdr 4.sınıf=64 öğrenci; Fen Bilgisi Öğrt. 4.sınıf= 5 öğrenci; Sınıf Öğrt. 4.sınıf= 1 öğrenci; Sosyal Bilgiler Öğrt. 4.sınıf= 1 öğrenci.

Tablo 2. Katılımcıların kişisel değişkenlerine göre dağılımı (N = 486)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	1. Erkek	155	31.9
	2. Kadın	331	68.1
Yaş	1. 18-25 yaş arası	469	96.5
	2. 26-30 yaş arası	14	2.9
	3. 31 ve üstü	3	0.6
Anne Eğitim Düzeyi	1. Okur-yazar değil	48	9.9
	2. İlkokul	276	56.8
	3. Ortaokul	54	11.1
	4. Lise	83	17.1
	5. Üniversite	25	5.1
Baba Eğitim Düzeyi	1. Okur-yazar değil	12	2.5
	2. İlkokul	184	37.9
	3. Ortaokul	74	15.2
	4. Lise	120	24.7
	5. Üniversite	96	19.8
Ebeveynlerinin Medeni Durumu	1. Birlikte	460	94.7
	2. Boşanmış	14	2.9
	3. Ayrı Yaşıyor	12	2.3
Ebeveynlerinin Gelir Düzeyleri	1. 0-1000	27	5.6
	2. 1001-1500	85	17.5
	3. 1501-2000	132	27.2
	4. 2001 ve üstü	242	49.8

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan 486 eğitim fakültesi öğrencisinin 155'i (% 31.9) erkek, 331'i kadın (% 68.1) öğrencilerden oluşmaktadır. Yaş değişkenine göre bakıldığında öğrencilerden 469'u (% 96.5), 18-25 yaş arası, 14'ü (% 2.9) 26-30 yaş arası, 3'ü (% 0.6) ise 31 yaş ve üzerindedir. Anne eğitim düzeyine göre, öğrencilerden 48'inin (% 9.9) annesi okur-yazar değil, 276'sının (% 56.8) annesi ilkököl mezunu, 54'ünün (% 11.1) annesi ortaokul mezunu, 83'ünün (% 17.1) annesi lise mezunu, 25'inin (% 5.1) annesi ise üniversite mezunudur. Baba eğitim düzeyine göre, öğrencilerden 12'sinin (% 2.5) babası okur-yazar değil, 184'ünün (% 37.9) babası ilkököl mezunu, 74'ünün (% 15.2) babası ortaokul mezunu, 120'sinin (% 24.7) babası lise mezunu, 96'sının (% 19.8) babası ise üniversite mezunudur. Ebeveynlerinin medeni durumuna bakıldığında öğrencilerden 460'ının (% 94.7) ebeveyni birlikte, 14'ünün (% 2.9) ebeveyni boşanmış, 12'sinin (% 2.3) ebeveyni ise ayrı yaşamaktadır. Ebeveynlerinin gelir düzeylerine göre öğrencilerden 27'sinin (% 5.6) ebeveyn gelir seviyesi 0-1000 TL arasında, 85'inin (% 17.5)

ebeveyn gelir seviyesi 1000-1500 TL arasında, 132'sinin (% 27.2) ebeveyn gelir seviyesi 1500-2000 TL arasında, 242'sinin (% 49.8) ebeveyn gelir seviyesi ise 2500 TL ve üzerindedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” ve “Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentisi Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Eğitim fakültesi öğrencilerinin demografik ve bazı kişisel bilgileri ile ilgili bilgi edinmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen bu formun araştırma sorularının belirlenmesinde 2 uzman görüşüne başvurulmuştur. Kişisel Bilgi Formu'nda katılımcıların cinsiyet, yaş, öğrenim görmekte oldukları bölüm, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne-baba medeni hali, şimdiye kadar yaşamış oldukları il sayısı, aile aylık ortalama gelir seviyesi, öğrencinin kendisinin aylık ortalama gelir seviyesi, ikamet durumu (Aile yanında ya da ayrı), aileden ayrı yaşıyorsa ikamet ettiği yer (Ev, devlet yurdu, özel yurt, misafirhane/konuevi vs., akraba yanı, diğer), herhangi bir öğrenci kulübü/ öğrenci topluluğu üyeliği olup olmadığı değişkenlerini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır.

Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentileri Ölçeği (SYSSBÖ): Wright ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilen bu ölçeğin amacı, kişilerin sosyal hayatlarında sağlıklı ilişkiler kurma ve devam ettirebilmelerini sağlayan öz yeterlik algıları ile kurdukları sosyal ilişkilerinin sonuçlarına yönelik olarak sosyal sonuç beklentilerini ölçmektir (akt. Akın ve Akkaya, 2015). Bu ölçme aracı 5'li likert tipinde ('1' kesinlikle katılmıyorum, '5'kesinlikle katılıyorum) derecelendirilerek puanlanmaktadır. Ölçekten toplam puan alınmaktadır. Tüm maddelerin toplanması sonucu elde edilen puanın yükselmesi sosyal yeterlik ve sonuç beklentisi düzeyinin artmasını ifade etmektedir. Araştırmacılar ölçeğin uyarlama çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa (a) iç tutarlık katsayıları ölçeğin tamamı için $a = .91$, sosyal yeterlik alt boyutu için $a = .92$ ve sosyal sonuç beklentisi alt boyutu için $a = .81$ olarak hesaplamışlardır. Sosyal yeterlik beklentileri ve sosyal sonuç beklentileri olarak iki alt boyutu bulunan ölçek 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk 15 maddesi sosyal yeterlik beklentisi, son 4 madde ise sosyal sonuç beklentisi boyutundan oluşmaktadır (Bakioğlu ve Türküm, 2017). Bu çalışmada yapılan analizler sonucu Cronbach Alfa (a) iç tutarlık katsayıları SYSSB ölçeğin geneli için $a = .92$, SYSSB sosyal yeterlik alt boyutu için $a = .90$ ve SYSSB sonuç beklentisi alt boyutu için $a = .88$ olarak hesaplanmıştır.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ): Orjinali Zimet, Dahlem ve Farley (1988) tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türkiye'de kullanımını sınamak için ilk çalışma Eker ve Arkar (1995) tarafından yapılmış, ardından 2001 yılında ise Eker, Arkar ve Yıldız tarafından “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği” çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Farklı üç kaynaktan edinilen sosyal desteğin yeterliğini öznel biçimde değerlendirmek için gerçekleştirilen ölçeğin kullanımı kısa ve kolaydır (Zimet ve diğerleri 1988). 12 maddeden oluşan bu ölçeğin 3 alt grubu vardır. Aile, arkadaş ve aile -arkadaş dışında kalan bir insan örneğin flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor şeklinde 3 alt grubun her biri alt 4 maddeden oluşmaktadır. Aile alt boyutundaki maddeler 3,4,8,11; arkadaş alt boyutundaki maddeler 6,7,9,12; aile-arkadaş

dışında kalan bir insan (flört, nişanlı, sözlü, akraba, doktor) alt boyutunda olan maddeler ise 1,2,5, ve 10.maddelerdir. Ölçek 7'li Likert tipinde derecelendirilerek puanlanmıştır. Ölçekte toplam puan alınmakta ve alınan puanlar yükseldikçe bireyin algıladığı sosyal destek düzeyi de artmaktadır. Araştırmacılar ölçeğin uyarılma çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa (a) iç tutarlık katsayıları ölçeğin tamamı için $a = .89$ aile alt boyutu için $a = .85$, arkadaş alt boyutu için $a = .88$ ve özel bir kişi alt boyutu için $a = .92$ olarak hesaplamışlardır. (Eker ve diğerleri, 2001). Bu araştırmada yapılan analizler sonucu Cronbach Alfa (a) iç tutarlık katsayıları ASD ölçeğin geneli için $a = .88$, ASD aile alt boyutu için $a = .65$, ASD arkadaş alt boyutu için $a = .92$ ve ASD özel bir kişi alt boyutu için $a = .90$ olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin toplanması aşamasında öncelikle ölçme araçlarını uygulama izni ilgili üniversiteden alınmıştır. Veri toplama aşamasında, ders programları incelenmiş, ilgili bölümlerde dersi olan hocalardan izinler alınarak ders sonlarında uygulama yapılmıştır. Katılımcılara araştırma ile ilgili kısa bir bilginin ardından gönüllülüğün esas olduğu ve araştırma sonuçlarının sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ifade edilmiştir. Veri toplama süreci ortalama 1 ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 15.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ortalama puanları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Sosyal destek ve sosyal yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ile belirlenmiş ve destek düzeylerinin sosyal yeterlikleri ve sosyal sonuç beklentisi üzerindeki anlamlı bir yordayıcı etkisinin olup-olmadığını incelemek için basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizi yapılmadan analizin koşulları test edilmiştir. Değişkenler arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Diğer yandan uç değerler için *Baxplot* grafiği incelenmiş aykırı değerler veri setinden çıkarılmıştır. Ardından değişkenlerin benzeşiklik düzeyini kontrol etmek için çoklu değişim açısından incelenmiş, 10'dan büyük varyans şişmesi (VIF) ve 50 den büyük varyansın eşlik ettiği bir duruma rastlanmamıştır.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri nedir?" olarak belirlenmiştir. Bu probleme ait ortalama puan (\bar{x}) ve standart sapma (S) değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri

Değişkenler	n	\bar{x}	S
ASD Toplam	486	66.75	15.72
ASD Aile	486	23.69	6.21
ASD Arkadaş	486	22.19	5.86
ASD Özel Kişi	486	20.87	7.42

*ASDÖ toplam puanında alınabilecek en yüksek puan 84, en düşük puan ise 12'dir. Alt boyutların tümünde alınabilecek en yüksek puan 28, en düşük puan ise 4'tür.

Tablo 3 incelendiğinde eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek toplam puanlarının ($\bar{x} = 66.75$) olduğu görülmektedir. Algılanan sosyal destek alt ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanların ise aile alt boyutunda $\bar{x}=23.69$, arkadaş alt boyutunda $\bar{x}=22.19$ ve özel kişi alt boyutunda ise $\bar{x}=20.87$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan "Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri nedir?" sorusuna yanıt vermek üzere hesaplanan ortalama puan (\bar{x}) ve standart sapma (S) değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi puanlarına ilişkin ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (s) değerleri

Değişkenler	n	\bar{x}	S
SYSSB Toplam	486	77.94	9.90
Sosyal Yeterlik	486	60.93	8.31
Sosyal Sonuç	486	17.01	2.44

*SYSSBÖ toplam puanında alınabilecek en yüksek puan 95, en düşük puan ise 19'dur. Sosyal yeterlik alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan 15; sosyal sonuç boyutunda ise alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan ise 4'tür.

Tablo 4 incelediğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin SYSSB toplam puanlarının yüksek olduğu ($\bar{x} = 77.94$) görülmektedir. Aynı şekilde eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik puanları ($\bar{x} = 60.93$) ile sosyal sonuç beklentisi puanlarının ($\bar{x} = 17.01$) yine yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçla birlikte, eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik düzeyleri ile sosyal sonuç beklentileri konusunda kendilerine güvendikleri ifade edilebilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" olarak belirlenmiştir. Bu problemi çözümlenmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5
1.SYSSB Toplam	1				
2.ASD Toplam	.33**	1			
3.ASD Aile	.24**	.76**	1		
4.ASD Arkadaş	.30**	.82**	.46**	1	
5. ASD Özel Biri	.26**	.84**	.41**	.56**	1

** $p < .01$

Tablo 5 incelendiğinde sosyal beceri yeterlik toplam puanı ile algılanan sosyal destek ölçeği toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar bu değişkenlerin regresyon analizine dâhil edilebileceğini göstermektedir. Diğer

açından regresyon analizine başlamadan önce regresyon analizinin koşulları test edilmeye çalışılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını söyleyebilmek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının -2 ile +2 arasında olması yeterli olarak kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normallik varsayımını sağladığı görülmüştür. Ayrıca tolerans katsayılarının .66 ile .77 arasında değiştiği ve varyans büyütme faktörü (VIF) 1.32 ile 1.59 arasında değişmekte olup, bu sonuçlar çoklu bağlantı sorununun olmadığına işaret etmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

Araştırmanın dördüncü alt problemi “ Eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri sosyal yeterlik ve sonuç beklentisi düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” olarak belirlenmiştir. Bu problemi çözmek amacıyla ASD toplam ve SYSSB toplam puanları arasında basit doğrusal regresyon, ASD aile, ASD arkadaş ve ASD özel biri alt boyutları ile SYSSB toplam puanları arasında ise basit çoklu regresyon analizi yapılmış, sonuçlar sırasıyla Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeylerinin yordanmasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi

Değişken	B	β	Sh	ΔR^2
Sabit	64.16		1.85	.11
ASD Toplam	.21	.33*	.027	

* $p < .001$

Tablo 6 incelendiğinde ASD toplam puanlarının SYSSB puanlarını anlamlı şekilde yordadığı ($F_{1-484} = 58.28$; $p < .001$) ve toplam varsayana katkısının %11 ($\Delta R^2 = .11$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar eğitim fakültesi öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri yükseldikçe, sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeylerinin de arttığına işaret etmektedir ($\beta = .33$).

Tablo 7. Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeylerinin yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi

Değişkenler	B	β	t	Sh	ΔR^2
Sabit	63.83		32.77	1.95	.11
ASD Aile	.17	.11**	2.17	.079	
ASD Arkadaş	.30	.18*	3.33	.091	
ASD Özel Biri	.16	.12**	2.24	.071	

* $p < .001$; ** $p < .05$

Tablo 7 incelendiğinde ASD alt boyutlarının SYSSB puanları üzerinde yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucu anlamlı bir şekilde yordadığı ($F_{482-3} = 19.85$; $p < .05$) ve toplam

varyansa katısının %11 ($\Delta R^2=.11$) olduğu görülmektedir. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizinde varyansa en çok katkıyı sırasıyla ASD arkadaş ($t = 3.33$; $p < .01$), ASD Özel Biri ($t = 2.24$; $p < .05$) ve ASD Aile ($t = 2.17$; $p < .05$) alt boyutları sağlamıştır. Yukarıdaki her iki regresyon analizinin sonucuna göre eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri yükseldikçe, sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi düzeylerinin de yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç

Araştırma bulgularına göre eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek toplam puanları ortalamanın üstündedir. Algılanan sosyal destek alt ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanların da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatüre bakıldığında. Kahriman ve Yeşilçiçek (2007), arkadaşlardan ve aileden algılanan sosyal desteğin arkadaş grubu, duygularını ifade etme becerisi, annenin eğitim düzeyi, derslerde söz alma, hemcinsleri ve karşı cinsle iletişim kurma gibi değişkenlerden etkilendiği sonucunu bulmuştur. Arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile aileden algılanan sosyal destek arasında pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Taysi (2000), her iki cinsiyette de en güçlü sosyal destek kaynağının aile olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okanlı (1999) araştırmasında aileden algılanan sosyal destek ile arkadaşlardan algılanan sosyal destek arasında anlamlı düzeyde ilişki bulmuştur. Güngör (1996), eğitim fakültesi öğrencilerinin aile ve arkadaşlık ilişkilerini sosyal destek düzeyleri ile ilgili araştırmasında genel olarak öğrencilerin sosyal destek algılarının yüksek, arkadaş ve aileleri ile olan ilişkilerinden memnun oldukları sonucuna ulaşmıştır. Gençler için, üniversite eğitimi almak günden güne daha da zorlaşmaktadır. Problemlerin fazlalığı, sosyal desteklerin yetersiz olması, gerçekçi olmayan beklentilerin bulunması gibi sebepler gencin yanlış değerlendirmeler yapmasına yol açabilmektedir. Bir gruba ait olma isteği, geleceği şekillendirme ve bir meslek sahibi olma idealleri, okuduğu okula, şehre ve yeni bir ortama adapte olma gayretleri, çoğu üniversiteli gencin sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır (Okanlı, 1999). Eğitim fakültesi öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemi olan genç yetişkinlik kişinin, sosyal ilişkilerinde arkadaşlığın önem kazandığı, yeni çevrelere ve değişen hayat koşullarına karşı sosyal uyum sağlamaya çalıştığı, bağımsızlaştığı görülmektedir. Üniversiteli gencin sosyal çevresinden aldığı destek, fizyolojik ve psikolojik sağlığı üzerinde olumlu etkilere sahip olan, sosyal uyumunu kolaylaştırıcı temel bir ihtiyaçtır (Altunbaş, 2002). Araştırma sonucunda ortaya çıkan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinin yüksek oluşu bu bağlamda değerlendirilebilir.

Araştırma bulgularına göre üniversite öğrencilerin SYSSB toplam puanları, sosyal yeterlik puanları ile sosyal sonuç beklenti puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik düzeyleri ile sosyal sonuç beklentileri konusunda kendilerine güvendikleri ifade edilebilir. İlgili alan yazın incelendiğinde; sosyal yeterlik çalışmalarının sınırlı sayıda olduğu göze çarpmaktadır. Torres ve Solberg'e (2001) göre algılanan aile desteği yüksek olan öğrenciler daha yüksek yetkinlik beklentisine sahiptir. Innes ve Thomas (1989) yaptıkları çalışmada gençlerin sağlıklı sosyal ilişkiler kurmasını engelleyen birtakım faktörlerin (utangaçlık, sosyal kaçınma gibi) aynı zamanda gençlerin sosyal yetkinlik beklentisi düzeylerini de düşürdüğünü tespit etmişlerdir. Bir genç için

üniversite yılları, ergenliğin son evresine rastlayan, biyolojik ve toplumsal açıdan oldukça karmaşık bir dönemdir (İnanç, Savaş, Tutkun, Herken ve Savaş, 2004). Büyüme ve değişme fırsatları elde eden gençler, üniversiteye geçişle beraber kişisel, sosyal ve akademik pek çok sorunla sorunla yüz yüze gelirler. Üniversite hayatı, öğrencilerin ailelerinden ve önceki sosyal ortamlarından ayrılıp yeni bir kimlik ve sosyal ilişkiler geliştirdikleri bir dönemdir. Bu dönemin getirdiği zorluklarla baş etmesi gereken gencin hem psikolojik ve sosyal yönden uyum sağlaması hem de akademik ve kariyer hedeflerinde başarı göstermesi gerekmektedir. Sosyal ilişkilerden mahrum olan veya yetersizlik yaşayan genç, kendini yalnız hissetmekte ve uyum sağlayamamaktadır (Duru, 2008). Bu açıdan değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarında sosyal yeterlik düzeylerinin yüksek çıkması, eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal olarak kendilerine güvenen ve kendilerini yeterli bulan bireyler oldukları yorumu yapılabilir.

Araştırmanın bulguları eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerin ile sosyal yeterlik beceri düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca ASD toplam ve SYSSB toplam puanları arasında basit doğrusal regresyon, ASD aile, ASD arkadaş ve ASD özel biri alt boyutları ile SYSSB toplam puanları arasında ise yapılan basit çoklu regresyon sonuçlarına göre her iki modelde toplam varyansın %11'ni açıklamıştır. Diğer bir ifade ile eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri arttıkça sosyal öz yeterlik düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Ayrıca yapılan analiz sonucunda eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal öz yeterlik düzeylerine özel bir kişiden ve arkadaştan algıladıkları sosyal destek düzeyleri, aileden algıladıkları sosyal destek düzeylerinden daha fazla katkı sağlamıştır. Bu sonuca göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal yeterlik algıları üzerinde arkadaş ve özel bir kişinin varlığının daha fazla katkı sağladığı söylenebilir. Yapılan bir çalışmada (Çeçen, 2008) eğitim fakültesi öğrencilerinin bireysel sorunlarının çözümleri için başvurdukları kişilerin en başında arkadaşlarının olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bu sonucun araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Benzer biçimde Buhrmester'a (1990) göre, bireyler ergenliğe geçişle birlikte akranlarıyla daha yakın ilişkiler kurmaya ve fazla vakit geçirmeye başlamaktadırlar. Arkadaşlık ilişkilerinde daha yakın ve samimi olanlar, olmayanlara göre sosyal açıdan daha yeterli olmaktadır (akt. Baytemir, 2014). Ancak bu sonucun aksine en önemli sosyal destek kaynağının aile üyeleri ve aile kurumu olduğu sonucunu açıklayan çalışmalar da bulunmaktadır (Robertson, 1988; Yıldırım, 2000). Buradan hareketle üniversite öğrencilerin algıladıkları sosyal destek kaynaklarının farklılaşabildiği ve bu durumun sosyal yeterlik algıları üzerinde farklı etkilerinin olduğu söylenebilir. Buhrmester ve diğerlerine (1988) göre, ergenler aile ve arkadaşlarıyla da sağlıklı ilişkiler kurdukça sosyal yeterlik düzeyleri de artacaktır. Böylece öğretmen, arkadaş, aile veya bir başkasıyla nitelikli ilişkiler geliştiren kişi, hayattan daha çok zevk alacaktır (akt. Baytemir, 2014).

Kaynakça

- Akın, A. ve Akkaya, O. (2015). Sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentileri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 204-213.
- Akkök, F. (1999). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi –anne-baba el kitabı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

- Altınoğlu-Dikmeer, D. İ. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin sosyal içe dönük ergenlerin içedönüklük düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altunbaş, G. (2002). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı kişisel özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal Beceri Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakioğlu, F. ve Türküm, A. S. (2017). Psychometric Properties of Adaptation of the Social Competence and Outcome Expectations Scale to Turkish. *European Journal of Educational Research*, 6(2), 213-223.
- Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-competence theory. *Journal of social and clinical psychology*, 4(3), 359-373.
- Bandura, A. (1997). *Self-competence: The exercise of control*. Macmillan.
- Basım, H. N., Korkmazıyrek, H. ve Tokat, A. O. (2008). Çalışanların öz yeterlilik algılamasının yenilikçilik ve risk alma üzerine etkisi: Kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 121-130.
- Bayraktar, Ö. (2011). *Üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile duygusal zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baytemir, K. (2014). *Ergenlikte ebeveyn ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide kişilerarası yeterliğin aracılığı*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Budak, B. (1999). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Caprara, G. V., Steca, P., Cervone, D. ve Artístico, D. (2003). The contribution of self competence beliefs to dispositional shyness: On social cognitive systems and the development of personality dispositions. *Journal of Personality*, 71(6), 943-970.
- Cemaloğlu, N. ve Şahin, D. E. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 465-484.
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310.
- Coleman, P. K. (2003). Perceptions of parent-child attachment, social self-competence, and peer relationships in middle childhood. *Infant and Child Development*, 12(4), 351-368.
- Crano, D. W. ve Brewer, M. B. (2002). *Principals and methods of social research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin cinsiyetlerine ve anababa tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı (ikinci baskı)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.

- Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2007). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1).
- Dedeli, Ö., Fadiloğlu, Ç. ve Uslu, R. (2014). Kanserli bireylerin fonksiyonel durumları ve algıladıkları sosyal desteğin incelenmesi. *Türk Onkoloji Dergisi*, 23(3), 132-139.
- Demirtaş, A. S. (2007). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Duru, E. (2008). Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(61), 15-24.
- Eker, D. ve Arkar, H. (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 45-55.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği'nin gözden geçirilmiş formu'nun faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12 (1), 17-25.
- Galanaki, E.P. ve Kalantzi- Azizi, A. (1999). Loneliness and social dissatisfaction: Its relation with children's self-efficacy for peer interaction. *Child Study Journal*, 29, 1-22.
- Gökler, I. (2007). Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği Türkçe formunun uyarılma çalışması: Faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 90-99.
- Güngör, D. (1996). *Turkish university students' relationships with their friends and families: Social support, satisfaction and loneliness*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Innes, J. M. ve Thomas, C. (1989). Attributional style, self-competence and socialavoidance and inhibition among secondary school students. *Personality and Individual Differences*, 10, 757- 762.
- İnanç, N. , Savaş, H. A. , Tutkun, H. , Herken, H. ve Savaş, E. (2004). Gaziantep üniversitesi mediko-sosyal merkezinde psikiyatrik açıdan incelenen öğrencilerin klinik ve sosyodemografik özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5(4), 222-230.
- Kahrıman, İ. ve Yeşilçiçek, K. (2007). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(1), 10-21.
- Karakoyun, F. (2016). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterli algılarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim araştırmaları Dergisi*, 5(4), 362-365.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Okanlı, A. (1999). *Hemşirelik öğrencilerinin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özbay, Y. , Palancı, M., Kandemir, M. ve Çakır, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının duygusal düzenleme, mizah, sosyal öz-yeterlik ve başa çıkma davranışları ile yordanması. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 10(2), 325-345.

- Özdemir, A. ve Yapıcı, E. (2010). Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve ilgi düzeylerinin karşılaştırılması. *Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi*, 1(1), 48-56.
- Palancı, M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı problemlerini açıklama ve gidermeye yönelik gerçeklik terapisi oryantasyonlu bir yardım modelinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Robertson, S. E. (1988). Social support: implication for counselling. *International Journal For the Advancement of Counselling*, 11, 313-321
- Taysi, E. (2000). *Benlik saygısı, arkadaşlardan ve aileden sağlanan sosyal destek: Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Torres, J. B. ve Solberg, V. C. (2001). Role of self-competence, stress, social integration, and family support in Latino college student persistence and health. *Journal of Vocational Behavior*, 59, 53-63.
- Tıraş, Z. ve Arslan, E. (2013). Ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 12(4), 1133-1140.
- Ulutaş, A. (2016). Ergenlerde sosyal öz-yeterlik algısı ve duygusal öz-yeterlik arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi: bir model önerisi. *Bartın Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 831-841.
- Wallace, S. T. ve Alden, L. E. (1997). Social phobia and positive social events: The price of success. *Journal of Abnormal Psychology*, 106(3), 416.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 147-157.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarını yordayıcısı olarak yalnızlık sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 167-176.
- Yüksel, G. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zimet, G.D. , Dahlem, S. ve Farley, G. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41.